

P. P. SVEISTRUP

31. maj 1892 – 25. april 1967

Få uger før han ville være fyldt 75 år, afgang P. P. Sveistrup ved døden under et ferieophold i Jugoslavien. Et langt og i sjælden grad virksomt liv havde fundet sin afslutning.

Poul Christian Peter Sveistrup var født i København som søn af birkedommer, folketingsmand Poul Sveistrup. Efter at have taget statsvidenskabelig embedseksamen i 1915 var han i et par år lærer ved Askov Højskole, hvad der kom til at præge ham for livet. Derefter havde han i en årrække ansættelse i forskellige erhvervsorganisationer og institutioner inden for socialforsikringen. Først temmelig sent kom han ind på de to baner, hvor hovedparten af hans livsværk skulle komme til at falde: Grønland og driftsøkonomien. I 1928 blev han bogholder i Grønlands styrelse og 3 år senere kontorchef, en post, han beklædte, til han som 65-årig tog sin afsked fra Ministeriet for Grønland. Til universitetet kom han først i 1933, da lektoratet i driftsøkonomi ved Københavns universitet var blevet ledigt ved Enevold Sørensens tidlige død. Hans videnskabelige interesser gik dog længere tilbage. Allerede i 1922-23 var han på studierejse i Tyskland – hvor han også mødte sin senere hustru – ligesom hans økonomiske forfatterskab var indledt på et tidligere tidspunkt.

I næsten 30 år virkede Sveistrup nu som lektor ved universitetet. Sjældent har vel nogen passet en lærergerning med større nidkærhed. I løbet af få år udgav han de tre lærebøger, der tilsammen kom til at danne grundlaget for undervisningen i driftsøkonomi til 1. del af det statsvidenskabelige studium. Disse bøger, der iøvrigt har fortjenesten af at være den første samlede fremstilling på dansk af den almindelige driftsøkonomis hovedproblemer, var præget af hans bestræbelser på at knytte driftsøkonomiske problemstillinger nøje sammen med både den almindelige økonomiske teori og med regnskabsvæsenet. De var skrevet med stor veloplagthed i en lettilgængelig form og har, sammen med hans forelæsninger, sat deres præg på de mange årgange af polit'ere, som fulgte hans undervisning. Som forelæser var Sveistrup yderst levende; når hans fremstilling undertiden kunne virke lidt springende, hang det sammen med, at ideerne til stadighed vældede frem hos

P. P. SVEISTRUP

31. maj 1892 – 25. april 1967

Få uger før han ville være fyldt 75 år, afgang P. P. Sveistrup ved døden under et ferieophold i Jugoslavien. Et langt og i sjælden grad virksomt liv havde fundet sin afslutning.

Poul Christian Peter Sveistrup var født i København som søn af birkedommer, folketingsmand Poul Sveistrup. Efter at have taget statsvidenskabelig embedseksamen i 1915 var han i et par år lærer ved Askov Højskole, hvad der kom til at præge ham for livet. Derefter havde han i en årrække ansættelse i forskellige erhvervsorganisationer og institutioner inden for socialforsikringen. Først temmelig sent kom han ind på de to baner, hvor hovedparten af hans livsværk skulle komme til at falde: Grønland og driftsøkonomien. I 1928 blev han bogholder i Grønlands styrelse og 3 år senere kontorchef, en post, han beklædte, til han som 65-årig tog sin afsked fra Ministeriet for Grønland. Til universitetet kom han først i 1933, da lektoratet i driftsøkonomi ved Københavns universitet var blevet ledigt ved Enevold Sørensens tidlige død. Hans videnskabelige interesser gik dog længere tilbage. Allerede i 1922-23 var han på studierejse i Tyskland – hvor han også mødte sin senere hustru – ligesom hans økonomiske forfatterskab var indledt på et tidligere tidspunkt.

I næsten 30 år virkede Sveistrup nu som lektor ved universitetet. Sjældent har vel nogen passet en lærergerning med større nidkærhed. I løbet af få år udgav han de tre lærebøger, der tilsammen kom til at danne grundlaget for undervisningen i driftsøkonomi til 1. del af det statsvidenskabelige studium. Disse bøger, der iøvrigt har fortjenesten af at være den første samlede fremstilling på dansk af den almindelige driftsøkonomis hovedproblemer, var præget af hans bestræbelser på at knytte driftsøkonomiske problemstillinger nøje sammen med både den almindelige økonomiske teori og med regnskabsvæsenet. De var skrevet med stor veloplagthed i en lettilgængelig form og har, sammen med hans forelæsninger, sat deres præg på de mange årgange af polit'ere, som fulgte hans undervisning. Som forelæser var Sveistrup yderst levende; når hans fremstilling undertiden kunne virke lidt springende, hang det sammen med, at ideerne til stadighed vældede frem hos

ham, medens han talte, og ud skulle de. Det kunne være meget inciterende at høre på.

Fra 1939 underviste Sveistrup tillige i offentlig driftsøkonomi til 2. del, et område, der tidligt havde fanget hans interesse. Med årene blev trafikpolitikken hans særlige speciale, og her præsterede han endnu en hovedindsats, selv om han ikke var den første her i landet, der havde beskæftiget sig med dette område. Efter at han var fyldt 65, præsterede han i løbet af 4 år at udgive 4 bind forelæsninger over trafikpolitikken forskellige aspekter. Når universitetet i dag har et særligt lektorat i trafikpolitik, må det utvivlsomt regnes Sveistrup til fortjeneste.

Sveistrup var i det hele taget en myreflittig mand. Hans produktivitet var legendarisk. Når man betænker, at han foruden sin lærergerning havde et hovederhverv som embedsmand at varetage, er det næsten ubegribeligt, at han overkom at få skrevet over et dusin bøger (ved siden af de mange værker, han var medforfatter til) og mere end et halvt hundrede faglige artikler. Foruden driftsøkonomi og trafikpolitik koncentrerede hans forfatterskab sig navnlig om grønlandske problemer, såvel de økonomiske problemer, han havde berøring med i sit daglige virke i Grønlandsadministrationen, som Grønlands økonomiske historie. Dette sidste førte ham ind i videre studier inden for dansk økonomisk historie, hvor han ydede vægtige bidrag især til kolonihistorien.

Alt dette skulle have været rigeligt til at beskæftige ham gennem et langt liv, men Sveistrup var en mand af mange interesser. Han fandt også tid til at være levende optaget af internationalt samarbejde, kirkeligt arbejde og politik – en tid var han medlem af hovedbestyrelsen for det radikale venstre i hovedstaden.

Personlig var Sveistrup elskeligheden selv, en glad mand og et sjældent godt menneske. Allergladest var han i sin store familiekreds. Hans lyse og positive syn på mennesker hjalp ham over, hvad han mødte af modgang og skuffelser. Det er karakteristisk, at vistnok det sidste, han fik skrevet – en artikel om ungdomsproblemer på Grønland under de store omvæltninger, der har fundet sted – var båret af dette humane, optimistiske livssyn.

Hvor afholdt han var af alle, der havde haft med ham at gøre, fik han slående beviser for ved den afskedsfest, der blev holdt for ham, da han var fyldt 70. En meget stor skare af gamle elever og kolleger var mødt op for at fejre ham, og ikke mindst den hyldest, han var genstand for fra sine tidligere studenter, var han synlig glad og rørt over, beskeden som han ellers var. Godt at tænke på, at der blev sagt ham tak, medens han levede.

*Sven Danø**

* Professor ved Københavns Universitet.

FORTEGNELSE OVER P. P. SVEISTRUPS SKRIFTER

Den efterfølgende bibliografi omfatter bøger samt artikler offentliggjort i tidsskrifterne *Det danske Marked*, *Erhvervsøkonomisk Tidsskrift* (der indtil årg. 18, 1954, udkom under titlen *Handelsvidenskabeligt Tidsskrift*), *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, *Nordisk Tidsskrift for Teknisk Økonomi og Revision og Regnskabsvæsen*.

Konsulent Poul Sveistrup og fuldmægtig Hans Sveistrup har med stor venlighed gennemset og suppleret fortegnelsen, der er udarbejdet af bibliotekar ved Handelshøjskolens bibliotek Erik Larsen og bibliotekar ved Det kgl. Bibliotek Thorkild Davidsen.

Bøger:

1925

Konsumenternes interesse i konkurrencereguleringer. Oslo 1925. 119 p.

1926

(Hjalmar Gammelgaard, Oluf Bertolt, Erik Schou, ---- og Knud Korst). *Industrien. Muligheder og vilkaar*. København 1926. 237 p.

Bedriftsraad. København 1926. 16 p.

1936

(— — — og J. A. Tork), *Baner og biler*. København 1936. 117 p.

1938

Indledning til studiet af driftsøkonomi. København 1938. 179 p.

1939

Driftsøkonomiens anvendelse ved salget. København 1939. 181 p.

1940

Driftsøkonomi ved investering og finansiering. København 1940. 186 p.

1941

Indledning til studiet af driftsøkonomi. 2. udg. København 1941. 272 p.

1942

(Paul Ibsen og — — —), *Den erhvervs-mæssige udvikling i Julianehaab distrikt 1899-1939*. København 1942. 63 p.

1943

Indledning til studiet af driftsøkonomi. 3. udg. København 1943. 303 p.

Det almindelige Handelskompagni 1747-1774. Med særligt henblik på dets virksomhed i Grønland. København 1943. 110 p.

(G. J. A. Hansen and — — —), *Arctic ice fluctuations in Julianehaab bay 1901-37*. København 1943. 32 p.

1944

Driftsøkonomi ved investering og finansiering. 2. udg. København 1944. 227 p.

(Ejnar Mikkelsen og ---), *The East Greenlanders possibilities of existence, their production and consumption*. København 1944. 245 p.

(E. Friis-Nielsen og ---), *Den økonomiske udvikling i Christianshåb, Jacobshavn og Ritenbenk distrikter 1899-1938*. København 1944. 161 p.

»Sanfærdsel« i Hages Haandbog for Handel og Industri. 6. udg. København 1944. Bd. 2. p. 168-221.

1945

(--- og Rich. Willerslev), *Den danske sukkerhandels og sukkerproduktions historie*. København 1945. 373 p.

Trafikmidlernes driftsøkonomi. København 1945. 268 p.

Driftsøkonomiens anvendelse ved salget. 2. udg. København 1945. 238 p.

Tobaksindustriens indsats i det danske samfunds økonomi. København 1945. 38 p.

(--- og S. Dalgaard), *Det danske styre af Grønland 1825-1850*. København 1945. 419 p.

1948

Trafikvæsenets driftsøkonomi set fra forbrugernes synspunkt. København 1948. 323 p.

(Aa. Rasch og ---), *Asiatisk Kompagni i den florissante periode 1772-1792*. København 1948. 347 p.

1949

Economic principles of the Greenland administration before 1947. København 1949. 215 p.

1950

(N. Kingo Jacobsen og ---), *Erhverv og kultur langs polarkredsen. Træk af den moderne industrikulturs betydning for polarlandene*. København 1950. 140 p.

»Den grønlandske handel« i Grønlandsbogen. København 1950. Bd. II, p. 39-58.

1953

Trafikforholdene på Fyn ca. 1950. København 1953. 167 p.

»Rigsdagen og Grønland« i Den danske Rigsdag. København 1953. Bd. 6, p. 203-311.

1954

De forenede Nationer. Gothåb 1954. 208 p.

1955

(Vagn Madsen, Jørgen Pedersen og ---), *Exporten og samfundet*. Betænkning tilstillet regering og folketing 11. marts 1955 af Samarbejdende Industriers Salgs Organisation. København 1955. 47 p.

Indledning til studiet af driftsøkonomi. 4. udg. København 1955. 343 p.

1957

Forelæsninger over trafikpolitik. Maalsætning og gennemførelse. København 1957. 154 p.

1958

Forelæsninger over trafikpolitik. Rationalisering. København 1958. 134 p.

1959

Forelæsninger over trafikpolitik. Geografi og økonomi. København 1959. 147 p.

1960

Forelæsninger over trafikpolitik. Placeringen i det økonomiske system. København 1960. 145 p.

1961

Det humane synspunkt i det internationale samarbejde. København 1961. 129 p.

1965

Ivigtut 1865-1870. København 1965. 40 p.

1967

The economy of Greenland. København 1967. 218 p.

P. P. Sveistrup ledede endvidere arbejdet med indsamlingen af det statistiske materiale, der offentliggjordes i *Beretninger vedrørende Grønlands Styrelse* i årene 1942-46.

Tidsskriftartikler:

1924

Standardisering. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 62, 1924, p. 229-40.

Fabriksregnskaber. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 62, 1924, p. 366-85.

1927

Den naturvidenskabelige metodes betydning for samfundsøkonomien. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 65, 1927, p. 266-327.

1930

Kobber. Produktions- og prisforhold. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 68, 1930, p. 227-37.

1933

Statens monopolhandel på Grønland. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 71, 1933, p. 18-34.

1936

Det danske trafiksystem og de store bro- og vejplaner. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 74, 1936, p. 317-39.

Grænseomkostninger og kalkulation. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 5, 1936, p. 73-85.

Anlægsværdiernes indflydelse på prispolitikken. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 5, 1936, p. 109-24.

Nogle kalkulations-problemer. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 5, 1936, p. 181-201.

1937

Udbyttets fordeling i virksomhed og samfund. Driftsøkonomi i teori og praksis. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 6, 1937, p. 167-82.

1938

Arbejdsløn som omkostning. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 7, 1938, p. 201-06.

1942

Bidrag til de tidligere dansk-vestindiske øers økonomiske historie, med særligt henblik på sukkerproduktion og sukkerhandel. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 80, 1942, p. 65-183.

1947

Nationalregnskab og nationalbudget. Handelsvidenskabeligt Tidsskrift, årg. 11, 1947, p. 79-91.

1948

Nationaliseringen af engelsk transportvæsen. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 86, 1948, p. 37-49.

Jernbanetariffer. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 86, 1948, p. 208-12.

Some problems in laying out a new traffic line. Nordisk Tidsskrift for Teknisk Økonomi, bd. 12, 1948, p. 255-64.

1949

Politiske priser. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 18, 1949, p. 129-32.

Rationalisering. Handelsvidenskabeligt Tidsskrift, årg. 13, 1949, p. 47-50.

Danmark og det indiske marked i den florissante handelsperiode. Det danske Marked, årg. 8, 1949, p. 46-49.

1951

Rationalisering af dansk trafikøkonomi. Mindeskrift for Axel Nielsen, København 1951, p. 179-95.

1953

En social-liberal betragtning af regnskab og revision. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 22, 1953, p. 75-81.

Velfærdsstaten og regnskabsvæsenet. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 22, 1953, p. 343-50.

Planlægning af en trafikrute. Det danske Marked, årg. 12, 1953, p. 16-22.

Skibsfartens prispolitik. Det danske Marked, årg. 12, 1953, p. 129-41.

1954

Konkurrencen mellem de store lastbiler og statsbanerne. Det danske Marked, årg. 13, 1954, p. 10-14.

1955

Samfundsøkonomisk rationalisering ved statsbanerne. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 93, 1955, p. 247-63.

Status eller balance. Erhvervsøkonomisk Tidsskrift, årg. 19, 1955, p. 84-87.

1956

Storkøbenhavns trafikproblemer. Nationaløkonomisk Tidsskrift, bd. 94, 1956, p. 142-48.

Driftsøkonomi som videnskab. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 25, 1956, p. 67-70.

Pristilbud. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 25, 1956, p. 255-59.

Dansk industris muligheder. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 25, 1956, p. 327-31.

Den risikovillige kapital. Erhvervsøkonomisk Tidsskrift, årg. 20, 1956, p. 42-46.

1957

Den enkeltes og samfundets omkostninger. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 26, 1957, p. 256-60.

Harmonilovens anvendelse. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 26, 1957, p. 437-43.

1958

Studiet af trafikøkonomi. Festskrift til Frederik Zeuthen, København 1958, p. 339-50.

Økonomisk analyse. Erhvervsøkonomisk Tidsskrift, årg. 22, 1958, p. 32-36.

1959

Offentlig driftsøkonomi. Erhvervsøkonomisk Tidsskrift, årg. 23, 1959, p. 201-06.

1960

Det velhavende samfunds økonomiske problemer. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 29, 1960, p. 38-41.

Hvad gamle regnskaber viser. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 29, 1960, p. 119-22.

Valutaopgørelsen i driftsøkonomisk belysning. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 29, 1960, p. 358-61.

Fra Asiatisk Kompagnis regnskaber. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 29, 1960, p. 410-14.

Nye opgaver for driftsøkonomien. Erhvervsøkonomisk Tidsskrift, årg. 24, 1960, p. 111-22.

1961

Nogle problemer vedrørende nationalregnskabet belyst gennem udviklingen af enkelte virksomheders driftsregnskaber. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 30, 1961, p. 113-26.

Fra gamle regnskaber. Vestindien. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 30, 1961, p. 217-23.

Fra gamle regnskaber. Det almindelige Handelskompagni. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 30, 1961, p. 265-70.

Fra gamle regnskaber. Sukkerindustrien. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 30, 1961, p. 303-08.

Anvendelse af det matematiske sprog i økonomien. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 30, 1961, p. 371-77.

1962

Nationalregnskabets periodeafgrænsning i driftsøkonomisk belysning. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 31, 1962, p. 320-26.

50 års driftsøkonomi. Erhvervsøkonomisk Tidsskrift, årg. 26, 1962, p. 107-08.

Afsætningens behov for transport. Det danske Marked, årg. 21, 1962, p. 135-50.

1963

Fra de gamle regnskaber. Hvalfangst i det syttende århundrede. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 32, 1963, p. 303-06.

Samfundsmæssig rationalisering. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 32, 1963, p. 494-97.

1964

Samvirke mellem privat og offentligt initiativ. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 33, 1964, p. 416-26.

1966

Velfærdssamfundets regnskabsproblemer. Revision og Regnskabsvæsen, årg. 35, 1966, p. 329-36.